

Роман ПІДГОРОДЕЦЬКИЙ

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота», ОП «Соціальна педагогіка», факультет історії, педагогіки та психології Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Тетяна ЛОГВИНЕНКО

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

РОБОТА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ДІТЬМИ, ЯКІ ОПИНИЛИСЯ У ВАЖКІЙ ЖИТТЄВІЙ СИТУАЦІЇ

В даний час досить гостро стоїть питання проблеми дітей, які опинилися в важкій життєвій ситуації. Їм складніше самостійно знайти правильний вихід із становища. З огляду на цей факт, у соціально-педагогічному супроводі потрібно прогнозувати та визначати найбільш доцільні шляхи надання допомоги дитині, яка потрапила у важку життєву ситуацію. Головна мета такого супроводу це створити найбільш оптимальні умови для життя дитини та її виховання.

Кожна дитина в різні періоди свого життя може потрапити у важку життєву ситуацію, і відповідно потребуватиме допомоги та захисту різною мірою. Важка життєва ситуація це ситуація, що об'єктивно порушує життєдіяльність громадянина - інвалідність, сирітство, бездоглядність, малозабезпеченість, безробіття, відсутність певного місця проживання, конфлікти та жорстоке поводження в сім'ї, самотність [1].

Існують типові важкі життєві ситуації для дитини: діти, які залишилися без піклування батьків; діти з інвалідністю; діти-жертви збройних та міжнаціональних конфліктів, екологічних та техногенних катастроф, стихійних лих; діти із сімей

біженців та вимушених переселенців; діти, які опинилися в екстремальних умовах; діти, які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі у виховних колоніях; діти, які перебувають у спеціальних навчально-виховних закладах; діти з відхиленнями у поведінці; діти, життєдіяльність яких об'єктивно порушена внаслідок обставин, що склалися, і які не можуть подолати ці обставини самостійно або за допомогою сім'ї.

Подолання протиріч, що виникають у взаємодії дитини та навколишнього середовища, залежить від внутрішніх і зовнішніх факторів. Внутрішні фактори визначаються схильністю до адаптації дитини в навколишньому середовищі, здатності бачити, прогнозувати проблеми, труднощі та самостійно їх долати. Зовнішні визначаються виникненням проблем та труднощів між дитиною та навколишнім середовищем, а також умовами, що стимулюють (стримують) доцільний самопрояв дитини та її активність у їх подоланні.

Для дітей, які опинилися у важкій життєвій ситуації, передбачається система соціальних заходів у вигляді сприяння, підтримки, послуг, що вживаються для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності, адаптації в суспільстві, створення захищеного простору [3].

Підтримка та допомога дітям може бути інформаційною (права та обов'язки кожного учасника взаємодії, пільги та способи їх отримання, варіанти допомоги та служби установи, що їх надають), посередницькою (налагодження контактів, мережевої взаємодії, гармонізація відносин), що навчає (озброєння знаннями, формування умінь та навичок, підвищення педагогічної та соціальної компетентностей), яка патрує (відвідування дитини в сім'ї, в освітній установі, у позашкільних об'єднаннях). Діти мають право дізнаватися про свої права та обов'язки, стан здоров'я, характер послуг, які можна отримати на певній території, місцезнаходження служб, до яких слід звертатися у разі виникнення конкретних проблем; консультування дітей у періоди кризових станів, орієнтоване на розуміння неповнолітніми сутності ситуації для прийняття рішення щодо її подолання [2].

Консультування спрямоване на співпереживання, моральну підтримку особистості, подолання у дітей почуття страху, недовіри, налагодження довірчих стосунків до медико-соціальних служб; організація навчання дітей, що сприяє змінам у стилі поведінки дитини, у практичних вміннях та навичках.

На сьогоднішній день соціально-педагогічний супровід дітей, які потрапили у важку життєву ситуацію є важливим компонентом процесу педагогічної підтримки, який полягає у створенні умов для успішної соціальної адаптації, що супроводжуються на основі надання необхідної соціально-педагогічної допомоги, що сприяє більш успішній підготовці до організації самостійної життєдіяльності. Це система взаємодії соціального педагога (інших фахівців) з дитиною та її сім'єю у процесі побудови індивідуальної траєкторії її виходу із проблемної ситуації. Результатом такої взаємодії стає успішна соціалізація дитини та її інтеграція у суспільстві [2].

Здатність дитини успішно долати проблеми та труднощі, що виникають у неї на життєвому шляху, сприяють формуванню у неї впевненості та стійкості в житті, і навпаки, - невміння цього робити, створюють дискомфорт, що істотно впливає на її благополуччя. Даний факт диктує необхідність соціально - педагогічного супроводу дитини в подоланні проблем і труднощів, що виникають або виникли в соціумі з різних причин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальчук З. Я. Вплив складних життєвих обставин на психічний розвиток дитини. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 24-32.
2. Методи та технології роботи соціального педагога : навч. посібник / С. П. Архипова, Г. Я. Майборода, О. В. Тютюнник та ін. Київ : Видавничий дім Слово, 2011. 496 с.
3. Петрочко Ж. В. Сутність та особливості соціально-педагогічного забезпечення прав дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2012. № 2. С. 20-27.